

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 36478-09-18 לפינר נ' בנק הפועלים בע"מ

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט שמואל בורנשטיין

מבקש יובל לפינר
באמצעות ב"כ עוה"ד גיל רון ואהרן רבינוביץ

נגד

משיב בנק הפועלים בע"מ
באמצעות ב"כ עוה"ד יואב הירש וגלית פליישר

החלטה

בבקשה לאישור התובענה כייצוגית

1

2

כללי

1. בפניי בקשה לאישור תובענה כייצוגית (להלן: "**בקשת האישור**") לפי חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו – 2006 (להלן: "**חוק תובענות ייצוגיות**"), שעניינה סוג ושיעור העמלות שנגבו על ידי המשיב, בנק הפועלים בע"מ (להלן: "**המשיב**" או "**הבנק**"), בגין פדיון ניירות ערך ובגין העברת מטבע חוץ (להלן: "**הפעולות**").

2. לטענת המבקש, המנהל חשבון עובר ושב אצל המשיב (להלן: "**החשבון**"), היה על המשיב לגבות בגין הפעולות שהתבצעו בחשבון את העמלות המופחתות החלות על פעולה בערוץ ישיר (להלן: "**עמלות מופחתות**"), להבדיל מהעמלות הגבוהות יותר החלות על פעולה באמצעות פקיד (להלן: "**עמלות פקיד**"). זאת, כעולה מנספח ה' לתעריפון הבנק, שכותרתו "הטבות לפעילות בערוצים ישירים ללקוח יחיד/עסק קטן" (להלן: "**נספח ההטבות**"; צורף כנספח 1 לתגובת הבנק לבקשה).

13

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 36478-09-18 לפינר נ' בנק הפועלים בע"מ

תיק חיצוני:

3. מנגד, לטענת הבנק, כדין לא חויב המבקש בעמלות המופחתות, שכן אין מדובר כלל בפעולות בערוץ ישיר, שהן אך ורק פעולות אקטיביות שמבצע הלקוח, שיש בידו גם הבחירה לבצע אותה הפעולה באמצעות פקיד בנק, להבדיל מפעולות פסיביות, כדוגמת פדיון נייר ערך וקבלת מט"ח לחשבון, ש"בחירה" כאמור כלל אינה קיימת לגביהן.

תמצית טענות המבקש

4. בחשבון המבקש בוצעה פעולה של פדיון אגרות חוב בסכום של 9,550.78 ₪ והוא חויב בגין פעולה זו בעמלת פקיד בסך של 57.30 ₪, דהיינו, בשיעור של 0.6% וזאת למרות שמדובר בפעולה בערוץ ישיר, ללא ממשק עם פקיד, שהתעריף הקבוע לגביה בנספח ההטבות הוא בשיעור של 0.5%. כמו כן, הועבר לחשבון המבקש מחשבון אחר בארץ סכום של 4,997.50 דולר ונגבתה עמלת פקיד בסך של 25 דולר, למרות שמדובר בפעולה בערוץ ישיר, ללא ממשק עם פקיד, שהעמלה הקבועה לגביה בנספח ההטבות עומדת על סך של 12.5 דולר. בנוסף, הועבר לחשבון המבקש מחשבון אחר שלו סך של 1,778.50 דולר והמבקש חויב בעמלת פקיד של 10 דולר, למרות שמדובר בפעולה בערוץ ישיר, שהעמלה הקבועה לגביה עומדת על סך של 8 דולר.
5. הבנק אינו רשאי לגבות עמלות, אלא על פי האמור ב"תעריפון המלא" שפורסם על ידו ובנספחיו. החל מיום 1 נובמבר 2017, ובהתאם לכלל 2(ג) לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008 (להלן: "**כללי הבנקאות**"), הבנק מחויב להציג תעריפים מופחתים עבור פעולות בערוץ הישיר. הגדרת פעולה בערוץ ישיר, כאמור בכלל 1 לכללי הבנקאות, היא פעולה "בלא ממשק ישיר עם הפקיד". הפעולות נשוא הבקשה מתבצעות ללא ממשק ישיר עם פקיד, ולפיכך הינן פעולות בערוץ ישיר שיש לגבות בגין את העמלות המופחתות, כקבוע בנספח ההטבות.
6. נספח ההטבות כולל, בין היתר, פעולות פדיון ני"ע והעברת מט"ח, כאשר נקבעו בו עמלות מופחתות, החלות על פעולה המתבצעת בערוץ ישיר, ועמלות בתעריף גבוה יותר, החלות על פעולה כאמור המתבצעת באמצעות פקיד. מאחר שהפעולות הנ"ל מתבצעות ללא ממשק עם פקיד, יש מקום לחייבן בעמלות מופחתות.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 36478-09-18 לפינר נ' בנק הפועלים בע"מ

תיק חיצוני:

7. מעשי הבנק מקימים לחברי הקבוצה עילות תביעה על פי סעיף 15 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), תשמ"א-1981 (להלן: **חוק הבנקאות**), חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973, חוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979 וכן מכוח החובה לנהוג בתום לב ובדרך מקובלת, והפרת חובת הנאמנות המוגברת המוטלת על תאגיד בנקאי. התובענה מקיימת את כל התנאים לאישורה כייצוגית כאמור בחוק תובענות ייצוגיות.

7 תמצית טענות המשיב

8. פעולות הזכאיות להטבה בדמות עמלה מופחתת, הן אך ורק פעולות אקטיביות המבוצעות על ידי הלקוח, כאשר קיימת בידו ברירה לבצען בערוץ ישיר או באמצעות פקיד. המטרה שעמדה ביסוד כללי הבנקאות ובקביעת עמלות מופחתות לפעולות בערוץ ישיר, לעומת פעולות המתבצעות באמצעות פקיד, היא לעודד לקוחות לעשות שימוש בערוץ ישיר.

כך עולה מההיסטוריה החקיקתית של כללי הבנקאות, כמו גם מפרסומי בנק ישראל בקשר לכך. לעומת זאת, בפעולות פסיביות כדוגמת פדיון ניירות ערך וקבלת מט"ח, אין בידי הלקוח בחירה כאמור, ולפיכך אין מקום לתת לו הטבה בדמות עמלה מופחתת ויש לחייבו בעמלה כדין פעולה באמצעות פקיד.

9. הפעולות דגן אינן נחשבות כלל כפעולות בערוץ ישיר לצורך כללי הבנקאות והן אינן באות מלכתחילה בשערי נספח ההטבות, כפי שאף עולה מכותרת הנספח שענינו "פעילות" בערוצים ישירים.

10. אין לייחס חשיבות לעובדה כי נספח ההטבות כולל את המילה "פדיון" או את המילים "העברת מט"ח לחשבון הבנק", באשר ניסוח זה מופיע בתעריפון המלא הקבוע בכללי הבנקאות והוא אך "הועתק" לנספח ההטבות. בינתיים הבנק קיבל אישורו של בנק ישראל לשינוי נספח ההטבות, כך שיובהר כי הפעולות הנ"ל אינן נכללות בו ואינן זכאיות לעמלות מופחתות.

25

26

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 36478-09-18 לפינר נ' בנק הפועלים בע"מ

תיק חיצוני:

11. המבקש הוא תובע סידרתי המדקדק בלשון התעריפונים, תוך התעלמות מהתכלית
שעמדה ביסוד קביעת עמלות מופחתות לפעולות בערוץ ישיר, דהיינו, רק מקום שבו
מדובר בשירות "דואלי" שבו קיימת בחירה בין ביצוע פעולה בערוץ ישיר לבין
ביצועה באמצעות פקיד.

12. יש לתת משקל משמעותי לעמדת המאסדר – המפקח על הבנקים - אשר הוגשה
במסגרת תביעות ייצוגיות העוסקות באותה סוגיה, ואשר תומכת בטענת המשיב
לפיה אין להעניק הטבות לפעולות פסיביות. העמדה מבהירה את התכליות העומדות
בבסיס כלל 2(ג) לכללי הבנקאות ומהי אותה פעולה בערוץ ישיר המזכה בעמלה
המופחתת, דהיינו פעולה שמבוצעת ביוזמת הלקוח ואשר במסגרתה יכול הוא
לבחור בין קבלת שירות באמצעות פקיד לבין קבלתו בערוץ ישיר במחיר מוזל.

13. אין בסיס לטענות המבקש כי התקיימו העילות הנטענות על ידו, ובכלל זאת עילה
על פי סעיף 15 לחוק הבנקאות בהעדר עבירה שנעברה, והוא אינו זכאי לסעדים
המבוקשים. כמו כן, הבקשה אינה ממלאת אחר התנאים הנוספים הנדרשים
לאישור תובענה ייצוגית, ובכלל זאת הגדרת הקבוצה (שהיא רחבה וכוללת פעולות
שלא בוצעו על ידי המבקש), העדר יעילות בקיום הליך ייצוגי לאור השונות בין חברי
הקבוצה והעדר כימות הנזק הנטען. כמו כן, הבקשה נגועה בחוסר תום לב.

דיון והכרעה

המסגרת הנורמטיבית - התנאים לאישור תובענה כייצוגית

14. אחת התכליות המרכזיות העומדות בבסיס התובענה הייצוגית, כפי שמבהיר סעיף
1(2) לחוק תובענות ייצוגיות, היא "אכיפת הדין והרתעה מפני הפרתו". בהקשר זה
הבהירו בתי המשפט כי לתובענה הייצוגית ערך מרתיע, המשרת את המטרה של
פיקוח ואכיפה של נורמות התנהגות הקבועות בחוק (ראו: דנ"א 5712/01 ברזני נ'
בזק, פ"ד נז (6) 385 (2003); ת"צ (מחוזי מרכז) 7217-01-14 זוהר נ' כמיפל בע"מ
(29.3.2017); ת"צ (מחוזי ת"א) 1335-08 נוה נ' קלאב הוטלס אינטרנשיונל (א.ק.ה.).
בע"מ (19.10.2011)).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 36478-09-18 לפינר נ' בנק הפועלים בע"מ

תיק חיצוני:

15. הליך של בקשה לאישור תובענה כייצוגית הוא הליך מקדמי, במסגרתו נדרש בית המשפט להכריע בשאלה האם יש מקום לדון בתובענה שהוגשה במסגרת הדיונית של תובענה ייצוגית. לשם כך, יש לבחון האם מתקיימים התנאים לאישור התובענה כייצוגית.

16. חוק תובענות ייצוגיות מסדיר את התנאים להגשת תובענה כייצוגית, וכן את הדרישות שעל התובע לעמוד בהן כדי לאשר את תביעתו כתובענה ייצוגית.

סעיף 4(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע תנאי מקדמי, לפיו התביעה תוגש על ידי "אדם שיש לו עילה בתביעה או בעניין כאמור בסעיף 3(א)...", דהיינו - נדרש כי התובע המייצג יהיה אדם בעל עילת תביעה אישית, הנכללת בעילות המוזכרות בחוק כעילות שניתן להגיש בגין תובענה ייצוגית.

סעיף 8 לחוק תובענות ייצוגיות קובע את התנאים לאישורה של התובענה הייצוגית, כדלקמן:

"(א) בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה:

התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה;

תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין;

קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת; הנתבע לא רשאי לערער או לבקש לערער על החלטה בענין זה;

קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בתום לב."

17. מהאמור לעיל עולה, כי על מנת שיאושר ניהול תובענה כייצוגית, על המבקש להוכיח שני תנאים מרכזיים, והם: כי קיימת לו עילת תביעה אישית בתביעה או בעניין כאמור בסעיף 3 לחוק, וכן כי התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, וקיימת אפשרות סבירה ששאלות אלו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 36478-09-18 לפינר נ' בנק הפועלים בע"מ

תיק חיצוני:

1 תוכרענה לטובת הקבוצה (וזאת בנוסף לתנאים האחרים הנקובים בסעיף 8, לרבות
2 בכל הנוגע להיות התביעה הייצוגית הדרך היעילה לבירור העניין).
3 18. בפסיקה הובהר כי הצורך לשקול את סיכויי התביעה להצלחה, הוא תנאי קרדינלי
4 לאישורה של תובענה כייצוגית, וזאת לאור החשיבות הציבורית של מכשיר
5 התובענה הייצוגית והסכנות שהשימוש במכשיר זה מעורר.
6 יפים בהקשר זה הדברים שנאמרו בת"א (מחוזי ת"א) 2170/01 עובדיה נ' סלקום
7 ישראל בע"מ תק-מח 2004(1) 3750, 3753 (2004):

8 "בדיקה זו נועדה לוודא את רצינותה של התביעה ואת סיכוייה על-
9 מנת שלא תאושר כתובענה ייצוגית תביעה הנדונה לכישלון, ובכך
10 תחסם דרכם של תובעים פוטנציאליים אחרים מלתבוע בגין אותה
11 עילה, וחשוב לא פחות, היא נועדה לוודא שהנתבע לא ייחשף, שלא
12 לצורך, להליך של תובענה ייצוגית, הכרוך לא אחת בהשלכות
13 כלכליות דרמטיות... אם בתום בדיקה זו, ונוכח מה שהוצג בפניו,
14 מגיע בית-המשפט למסקנה כי סיכוייה של התביעה האישית
15 להתקבל מוטלים בספק ואינם גבוהים, כי אז דין הבקשה לאישורה
16 כתובענה ייצוגית להידחות".

17 19. אין להקל ראש בנטל ההוכחה הנדרש מהמבקש בשלב זה. הגם שהבקשה לאישור
18 תביעה כייצוגית היא אך "הפרוזדור" שבאמצעותו ניתן להיכנס לטרקלין ואין
19 להפכו לטרקלין עצמו ולברר בו את כל השאלות שבירורן יפה במהלך בירור התביעה
20 עצמה, ראוי לעבור פרוזדור זה בזהירות מרובה ולדקדק בכל התנאים הדרושים
21 מכוח חוק תובענות ייצוגיות (ת"צ (מחוזי מרכז) 21247-07-14 כהן נ' המועצה
22 להסדר ההימורים בספורט (11.1.2017)). לפיכך, לצורך בירור סיכויי התביעה
23 להתקבל, נדרש המבקש להוכיח, כבר בשלב המקדמי של אישור התובענה כייצוגית,
24 כי קיימת לו עילת תביעה טובה וכי קיימת תשתית ראייתית ומשפטית מספקת
25 המקימה סיכוי סביר להכרעה בתביעה לטובתו.

26 20. נבחן עתה האם עמד המבקש בנטל הנדרש להוכחה ברמה הנדרשת לשלב מקדמי
27 זה, כי בנסיבות העניין שבפנינו פעל המשיב שלא כדין בגביית עמלה החורגת מזו
28 הקבועה בנספח ההטבות כך שקמה לו עילת תביעה, וכן כי קיימת אפשרות סבירה
29 שהסוגיה תוכרע לטובת הקבוצה.

30

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 36478-09-18 לפינר נ' בנק הפועלים בע"מ

תיק חיצוני:

1 שאלת קיומה של עילת תביעה ואפשרות סבירה שהשאלות המשותפות תוכרענה לטובת
2 הקבוצה

3 21. על סוגי העמלות ושיעורן חולש "התעריפון המלא"; סעיף 9ט(א) לחוק הבנקאות
4 מסמך את נגיד בנק ישראל לקבוע תעריפון אחיד לכלל הבנקים, ללקוחות יחידים
5 ועסקים קטנים, ואשר בו תפורט רשימה של שירותים בעדם ניתן לגבות עמלה.
6 בסעיף 9י לחוק הבנקאות נקבע כי "תאגיד בנקאי לא יגבה מלקוחותיו עמלה אלא
7 בעד שירות הכלול בתעריפון המלא ובהתאם להוראותיו". בהתאם לסמכותו
8 האמורה התקין הנגיד את כללי הבנקאות, כאשר בתוספת לכללים אלו נקבע נוסח
9 תעריפון אחיד המגדיר את השירותים בגינם ניתן לחייב בעמלה.

10 22. כלל 2(ג) לכללי הבנקאות קובע כדלקמן:

11 "עמלה שרשאי תאגיד בנקאי לגבות בעד שירות הכלול בתעריפון
12 המלא, הניתן בערוץ ישיר, תהיה נמוכה מסכום או משיעור העמלה
13 שהתאגיד הבנקאי קבע לאותו שירות הניתן באמצעות פקיד, למעט
14 אם השירות באמצעות פקיד ניתן בלא עלות".

15 23. כל אחד מהבנקים פרסם תעריפון המיועד ללקוחות יחידים ועסקים קטנים, בנוסח
16 שנקבע בכללי הבנקאות, ובו הציג את העמלה הנגבית על ידו בגין השירותים שניתן
17 לגבות בגינם עמלה בהתאם לכללים. נספח ההטבות לתעריפון המלא של המשיב
18 (נספח ה' לתעריפון) כולל פירוט של שם השירות בו מדובר, העמלה בגין השירות
19 כשהפעולה מתבצעת בערוץ הישיר, והעמלה בגין השירות כשהפעולה מתבצעת
20 באמצעות פקיד. נספח ההטבות כולל, בין היתר, את העמלות הנגבות על ידי הבנק
21 בגין שירות של קניה/מכירה ופדיון של ני"ע וכן העמלות הנגבות על ידי הבנק בגין
22 שירות של העברת מטבע חוץ מחוץ לארץ, והעברת מט"ח בארץ מבנק אחר בארץ
23 לחשבון אותו לקוח או לקוח אחר, וזאת תוך חלוקה לשתי קטגוריות: "מחיר
24 לערוצים ישירים" ו"פעולה ע"י פקיד".

25 להלן האופן בו מוצגים הדברים בנספח ההטבות (הטבלה הועתקה מהבקשה ובה
26 רוכזו התעריפים המתייחסים לשירותים הנ"ל; ההדגשות הוספו על ידי המבקש):

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 18-09-36478 לפינר נ' בנק הפועלים בע"מ

תיק חיצוני:

שם השירות	מחיר לערוצים ישירים	פעולה ע"י פקיד
קניה/מכירה ופדיון של ני"ע הנסחרים בבורסה של תל אביב ...	שיעור 0.4% מינ. 20 ש"ח מקס. 7,000 ₪	שיעור 0.6% מינ. 26 ש"ח מקס. 7,500 ₪
קניה ומכירה (כולל הנפקה) ופדיון של מלווה קצר מועד ...	שיעור 0.1% מינ. 15 ש"ח מקס. 7,000 ₪	שיעור 0.11% מינ. 19 ש"ח מקס. 7,500 ₪
קניה מכירה ופדיון של ני"ע הנסחרים בחו"ל ... הנסחרות בארה"ב	שיעור 0.3% מינ. 20 \$ מקס. 7,000 \$	שיעור 0.9% מינ. 25 \$ מקס. 7,500 \$
קניה מכירה ופדיון של ני"ע הנסחרים בחו"ל ... הנסחרות למעט ארה"ב	שיעור 0.5% מינ. 20 \$ מקס. 7,000 \$	שיעור 0.9% מינ. 25 \$ מקס. 7,500 \$
העברת מטבע חוץ לחוץ לארץ ומחוצ לארץ – העברה חד פעמית עד 100 \$ עד 200 \$ מעל 200 \$	סכום 2.80 \$ סכום 6.80 \$ שיעור 0.152% מינ. 24 \$ מקס. 136 \$	סכום 3.5 \$ סכום 8.5 \$ שיעור 0.19% מינ. 30 \$ מקס. 170 \$
העברת מטבע חוץ בארץ ומבנק אחר בארץ לחשבון או מחשבון אותו לקוח	סכום 8 \$	סכום 10 \$
העברת מטבע חוץ בארץ ומבנק אחר בארץ לחשבון לקוח אחר עד 100 \$ עד 200 \$ מעל 200 \$	סכום 1.75 \$ סכום 4.25 \$ שיעור 0.095% מינ. 12.5 \$ מקס. 32.5 \$	סכום 3.5 \$ סכום 8.5 \$ שיעור 0.19% מינ. 25 \$ מקס. 65 \$

1

24. עיינו הרואות, כי נספח ההטבות מתייחס גם לפעולות נשוא הבקשה, דהיינו פדיון
- ניירות ערך וכן להעברת מט"ח, הן מחשבון הבנק והן "לחשבון הבנק", ולהעברת
- מט"ח "מחוץ לארץ" או "מבנק אחר" בארץ, דהיינו, ולכאורה, גם לקבלת מט"ח.
25. עם זאת, לטענת הבנק, הפעולות דנן אינן מתבצעות בערוץ ישיר, שכן מדובר
- בפעולות פסיביות, דהיינו, כי הלקוח לא מבצע כל פעולה, וממילא אף אין בידו
- הבחירה לבצע באמצעות פקיד.
- לגישת הבנק, ההיסטוריה התחקיתית העומדת מאחורי תיקון כללי הבנקאות בשנת
- 2017, כפי שהדבר עולה מנוסח ההודעה לעיתונות של בנק ישראל מיום 1.11.2017
- (נספח 3 לתשובת הבנק), ממסמך "הרפורמה בעמלות – שאלות ותשובות" באתר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 36478-09-18 לפינר נ' בנק הפועלים בע"מ

תיק חיצוני:

1 בנק ישראל (נספח 4 לתשובת הבנק) והדיווחים אודות מחירי השירותים הבנקאיים
2 הנפוצים למשקי בית לשנת 2017 (נספחים 6 ו-7 לתשובת הבנק), כמו גם מעמדת
3 המאסדר אשר הוגשה במסגרת הליך אחר (העמדה צורפה להשלמת הסיכומים מאת
4 המשיב) - מלמדת על כוונה לתת תמריץ ללקוח לבצע את הפעולה באמצעים
5 דיגיטליים, ללא צורך במעורבותו של פקיד, ואך ברור הוא כי מקום שבו הפעולה
6 כלל אינה מתבצעת על ידי הלקוח, אלא על ידי גורם אחר, אין כל רלוונטיות להבחנה
7 בין שני אופני ביצוע הפעולה.

8 26. אכן, על פניו נראה כי כלל 2(ג) לכללי הבנקאות מיועד לחול על פעולות המתבצעות
9 על ידי הלקוח כאשר בידו הבחירה לבצען בערוץ ישיר או באמצעות פקיד. עם זאת,
10 עניינה של הבקשה דנן אינו בפרשנות הכלל הנ"ל, אלא **בפרשנות התעריפון של**
11 **הבנק**, ובכלל זאת נספח ההטבות.

12 כאמור, נספח ההטבות מתייחס באופן מפורש לפעולה של "פדיון" ניירות ערך, ולא
13 רק לפעולות של קניה ומכירה של ניירות ערך. כמו כן, הוא מתייחס לפעולה של
14 העברת מט"ח, וזאת הן העברת מט"ח מחשבון הבנק של הלקוח, דהיינו לפעולה
15 אקטיבית, והן העברת מט"ח מחוץ לארץ, וכן לחשבון הבנק של אותו לקוח,
16 ולהעברת מט"ח מבנק אחר לחשבון לקוח אחר, דהיינו, לכאורה, לפעולה פסיבית
17 של קבלת מט"ח. אמת כי הנספח מתייחס לפעולת "העברה", שהיא, לכאורה,
18 הפעולה האקטיבית המתבצעת על ידי מעביר המט"ח, ולא לפעולת קבלת המט"ח,
19 אך איני סבור כי הדיבור "העברה" אינו סובל במקרה דנן גם את צידה השני של
20 הפעולה, דהיינו פעולת הקבלה, אף אם היא "פסיבית" מבחינתו של המקבל. זאת,
21 הן לאור התיאור המופיע בנספח כאמור לעיל, והן כי גם הגדרת "פעולה בערוץ ישיר"
22 בכללי הבנקאות, דהיינו "פעולה בלא ממשק ישיר עם הפקיד", מתיישבת לכאורה
23 עם פרשנותו של המבקש.

24 27. אדגיש, כי הבנק אינו שולל את הטענה שמדובר בפעולה שאינה כוללת ממשק עם
25 פקיד, דהיינו - אינטרקציה ישירה בין הלקוח ובין הפקיד, באופן פיזי או באמצעות
26 הטלפון (למרות שהיא כוללת, לטענת הבנק, פעולות שונות שנדרש הבנק לבצע), אלא
27 אך טוען כי מאחר שמדובר בפעולה פסיבית, אין בידי הלקוח הבחירה לבצעה
28 באמצעות פקיד. יתר על כן, בתעריפון המלא, תחת הקטגוריה של "פעולות בערוץ
29 ישיר" כלול שירות מסוג "זיכוי חשבון באמצעות מסלקה" (פרט 1(א)(3)(1) לתעריפון

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 36478-09-18 לפינר נ' בנק הפועלים בע"מ

תיק חיצוני:

1 המלא, צורף כנספח 2 לבקשת האישור), וברי כי מדובר בפעולה "פסיבית". משמע,
2 כי הטענה לפיה פעולה בערוץ ישיר הינה, **בהכרח**, פעולה אקטיבית מצד הלקוח,
3 מוטלת בספק.
4 28. מכל מקום, גם אם קיימת אי בהירות באשר לפרשנותו של תעריפון הבנק ונספחיו,
5 ובכלל זאת נספח ההטבות, סבורני כי ראוי לפרשו לטובת הלקוח, כפי שאף נפסק
6 על ידי בית המשפט העליון ברע"א 9617/16 **בנק דיסקונט לישראל בע"מ נ' לפינר**
7 : (28.10.2018).

8 **"כאמור, הבנק מחויב לחובת פרסום רחבה יחסית, שלפיה הוא**
9 **נדרש לפרסם את כלל העמלות שהוא גובה מלקוחותיו בתקופה**
10 **נתונה, ואינו רשאי לגבות עמלות שלא בהתאם לתעריפון הבנק**
11 **והנספחים שפורסמו על ידו. תכלית חובת הפרסום היא להנגיש את**
12 **העמלות ללקוחות הבנק וליתן בידם מידע שיאפשר להם לנסות**
13 **ולשפר את התנאים החלים עליהם ואף יקדם את התחרות בין**
14 **הבנקים בנוגע לגובה העמלות. ומכאן נמצאנו למדים, כי מקום שבו**
15 **נקט הבנק בלשון עמומה ביחס לעמלות שנגבות על ידו – הדבר צריך**
16 **לפעול לחובתו" (פסקה 26 לפסק הדין).**

17 29. מדובר במסמך המנוסח על ידי הבנק ומטרתו להביא בפני הלקוח, בלשון ברורה,
18 פשוטה ומובנת, אשר אינה משתמעת לשני פנים, מידע מלא ומדויק באשר לתעריפי
19 העמלות הנוהגים בבנק. התעריפון נועד לסייע בהגברת התחרות והשקיפות, תוך
20 מתן אפשרות ללקוח להשוות את העמלות הנגבות בבנקים השונים (ראה מסמך
21 "הרפורמה בעמלות" הנ"ל – נספח 4 לתשובת הבנק).

22 30. טענת הבנק לפיה נספח ההטבות נוסח כפי שנוסח על רקע נוסחו של התעריפון המלא
23 בכללי הבנקאות, או כי הרעיון העומד מאחורי העמלות המופחתות החלות בעת
24 פעולה בערוץ ישיר הוא לעודד את הלקוח לעשות שימוש באמצעי זה במקום
25 להזדקק לשירותו של פקיד – אינה רלוונטית מאחר ואין הדבר מעניינו של הלקוח
26 הקורא בתעריפון הבנק בו מנוהל חשבונו כי העמלה בגין פדיון ניירות ערך או בגין
27 העברת מט"ח היא עמלה מופחתת (השווה ת"צ (מחוזי מרכז) 51281-01-15 **גינר נ'**
28 **ישראלכרט בע"מ** (11.8.2016)). בוודאי שאין הלקוח נדרש לעלות על דעתו כי דווקא
29 פעולה "פסיבית" של פדיון ניירות ערך או קבלת מט"ח, תחייבו בעמלה גבוהה יותר
30 כדין פעולה המתבצעת באמצעות פקיד, שעה שאין כל אינטרקציה בינו לבין פקיד
31 כלשהו בעת שהפעולה מתבצעת או "מתרחשת".

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 36478-09-18 לפינר נ' בנק הפועלים בע"מ

תיק חיצוני:

31. לגישת הבנק, פעולות פדיון וקבלת מט"ח, אינן נכנסות מעיקרא לנספח ההטבות, שעניינו בפעולות אקטיביות בלבד כפי העולה מכותרתו. אלא, שלא רק שאין בכותרת שניתנה למסמך כדי לגרוע מהוראותיו המהותיות, ולא רק שאם נדקדק, הרי הכותרת אינה נוקטת בלשון "פעולות" אלא בלשון "פעילות", הסובלת גם פעילות "פסיבית" של פדיון אג"ח וקבלת מט"ח לחשבון, אלא שבסופו של יום הבנק גבה מהמבקש את העמלות הנקובות בנספח ההטבות בצד השירות האמור כאשר הוא מתבצע באמצעות פקיד (דהיינו עמלה בשיעור 0.6% בפדיון ני"ע ועמלות בסך של 25 דולר ו-10 דולר, לפי העניין, בפעולות של קבלת מט"ח). מאחר שאף לגישת הבנק אין מדובר בפעולה הכוללת "ממשק עם פקיד" (כשטענתו מתמצית בכך שלא קיימת בחירה בין האפשרות לבצעה בערוץ ישיר או באמצעות פקיד), על שום מה תגבה דווקא העמלה הנקובה בצד הפעולה המתבצעת ע"י פקיד ולא זו הנקובה בצד הפעולה המתבצעת בערוץ ישיר, דהיינו ללא ממשק עם פקיד? על שום מה יש לצפות מהלקוח הסביר כי יבין שהעמלות הנגבות ממנו בעת התרחשותן של פעולות אלו בחשבונו, הן דווקא אלו הרשומות תחת הקטגוריה של "פעולה ע"י פקיד", כאשר, וכאמור, לא קיים ממשק בינו לבין הפקיד? הבנק לא נתן כל נימוק או הסבר מניח את הדעת לשאלות אלו, וסבורני כי מחדלו זה רובץ לפתחו.

אוסף בהקשר זה, כי ההשוואה שעושה הבנק בין נספח ה' לבין נספח א' שעניינו הטבות לסטודנטים, אינה במקומה. לטענת הבנק, נספח א' "נועל שעריו" בפני מי שאינו סטודנט, ובאותו אופן נספח ה' "נועל שעריו" בפני מי שאינו מבצע פעולה אקטיבית. אלא שברור כי מי שאינו סטודנט אינו מצפה ליהנות מהטבות הניתנות לסטודנטים, מה שלא ניתן לומר ביחס לנספח ה' על מי שנייר הערך שלו נפדה או קיבל מט"ח לחשבונו.

32. במאמר מוסגר אוסף כי ה"פסיביות" הגמורה והמוחלטת שמייחס הבנק לפעולות פדיון ני"ע וקבלת מט"ח, אשר, כלשונו, "נתחוללו" או "נתרחשו" בחשבונו של הלקוח, אף היא אינה ברורה ומובנת מאליה. אכן, הלקוח אינו מבצע פעולה אקטיבית במועד פדיון נייר הערך או קבלת מט"ח, הוא אינו עושה שימוש באמצעי דיגיטלי, במחשב או בטלפון הסלולרי, ונותן דרכו הוראות לבנק, אך ברור כי הוא זה שמחליט לפתוח את חשבונו באותו בנק דווקא, לבצע את הפעולות שכתוצאה מהם נפדה נייר הערך והכספים הועברו לחשבונו או התקבל מטבע חוץ, ובמקרים רבים לבקש או אף להורות לצד השלישי לבצע אותה פעולה "פסיבית"

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 36478-09-18 לפינר נ' בנק הפועלים בע"מ

תיק חיצוני:

1 ה"מתחוללת" או "המתרחשת" בחשבונו. העמדת הלקוח כגורם פסיבי לחלוטין
2 ביחס לפעולות האמורות, כמי שהפעולה נתחוללה "מעל ראשו" והוא אינו מעורב
3 בה כלל ואינו נדרש לשום שיקול דעת בעניין, כמי שהפעולה נכפתה עליו וממילא אף
4 העמלה הנגזרת ממנה, מציגה את הפעילות הבנקאית מזווית צרה למדי, שאיני סבור
5 כי יש לאמצה.

6 33. בסיכומיו מציין הבנק כי הגיש בינתיים לבנק ישראל בקשה לשינויים בנספח
7 ההטבות, הן בנוגע להסרת התיבה "פדיון" והן חידוד לגבי העברת מט"ח. לדברי
8 הבנק, בקשה זו אושרה ומעתה תיכלל בנספח. לטענת הבנק, אין בכך כדי לגרוע
9 מטענותיו במענה לבקשת האישור, אך לטעמי יש בכך בוודאי כדי להחלישן.

10 אחזור ואזכיר כי בקשה זו אינה נוגעת לפרשנות סעיף 2(ג) לכללי הבנקאות או
11 למטרה העומדת ביסודו, ובכלל זאת להבחנה המתבקשת בין פעולות המתבצעות
12 בערוץ ישיר ובין פעולות המתבצעות באמצעות פקיד. גישתו העקרונית של הבנק
13 לפיה יש מקום לעמלה מופחתת רק כאשר הפעולה יכולה להתבצע בשני אופנים –
14 בערוץ ישיר ובאמצעות פקיד – נראית לכאורה כמי שאמנם עולה בקנה אחד עם
15 ההיסטוריה החקיקתית של כללי הבנקאות והפרסומים שליוו את תיקון הכללים
16 בשנת 2017. ממילא, על פני הדברים, ומבלי לקבוע מסמרות בשלב מקדמי זה, משעה
17 שהנספח תוקן כטענת הבנק, אין ללקוחות עילה לדרוש תשלום עמלה מופחתת ביחס
18 לפעולות המתבצעות ממועד התיקון ואילך. אלא שהבקשה שבפניי נוגעת לפרשנות
19 נספח ההטבות של הבנק כפי שהוא טרם השינוי הנטען בו, ובאופן שהדבר משתקף
20 בעיניו של הלקוח הסביר. כאמור, מסקנתי היא, לצורך שלב לכאורי זה של ההליך
21 הייצוגי, כי יש לפרש את הנספח באופן זה שגם על הפעולות נשוא הבקשה תחולנה
22 העמלות המופחתות.

23 34. הנה כי כן - לאור כל האמור סבורני כי עלה בידי המבקש להוכיח, במידה הנדרשת
24 לצורך שלב זה של ההליך, כי קיימות בידו עילות תביעה הנמנות עם העילות
25 המוזכרות בחוק תובענות ייצוגית וכן כי קיימת אפשרות סבירה שהשאלות
26 המשותפות תוכרענה לטובת הקבוצה.

27

28

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 36478-09-18 לפינר נ' בנק הפועלים בע"מ

תיק חיצוני:

1 התנאים הנוספים הנדרשים לאישור התובענה כייצוגית

2 35. למבקש עומדת, כאמור, עילת תביעה, שהיא עילת תביעה אישית נגד הבנק.
3 מהמסמכים שצירף לבקשתו עולה לכאורה כי המבקש חויב בגין הפעולות נשוא
4 הבקשה בעמלות הנגבות בגין פעולה באמצעות פקיד ולא בעמלות מופחתות הנגבות
5 בפעולה בערוץ ישיר. אזכיר, כי בשלב מקדמי זה של הבקשה לאישור התובענה
6 כייצוגית, די בכך שהמבקש יוכיח כי לכאורה נגרם לו נזק. סבורני כי המבקש עמד
7 בנטל זה.

8 36. לאור קביעתי דלעיל, לפיה המבקש הוכיח ברמה הנדרשת בשלב מקדמי זה כי
9 המשיב גבה עמלות שלא כדין, מתקיימת לכאורה אף זכאות חברי הקבוצה הנטענת
10 להשבת כספי הפער שבין העמלות המופחתות לעמלות לפעולות המתבצעות
11 באמצעות פקיד.

12 37. סבורני אף כי התובענה הייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת
13 דנן. סעיף 8(א)(2) לחוק תובענות ייצוגיות מחייב השוואת חלופות, בין ניהול הליך
14 של תביעה ייצוגית כמבוקש במסגרת הבקשה דנא, לבין הגשת תובענות אישיות על
15 ידי ניזוקים שונים. בנסיבות ענייננו, הנזק הנטען הוא, על פניו, בסכום נמוך יחסית
16 מבחינתו של ציבור לקוחות הבנק, ואין זה סביר שרובם יפתחו בהליכים משפטיים
17 אישיים, במיוחד לאור המשאבים הנדרשים לשם כך. לעומת זאת, ההכרעה בשאלות
18 המשותפות באמצעות הליך ייצוגי, תחסוך התדייניות משפטיות רבות ומיותרות
19 ומשאבי כסף וזמן של חברי הקבוצה.

20 38. אשר לשונות הנטענת בין חברי הקבוצה, הרי שהשונות האמורה רלוונטית לקביעת
21 סכומי ההשבה שייפסקו לכל אחד מחברי הקבוצה, אם התובענה תתקבל, והיא
22 איננה גורעת מכשירותה של הבקשה להתברר כתובענה ייצוגית (ראו: רע"א
23 9811/17 אל על נתיבי אויר בישראל בע"מ נ' מנירב (24.10.2019)).

24 מכל מקום, על פניו, וחרף השונות המתוארות בסעיף 157 לתשובה הבנק, נראה כי
25 לא קיים קושי מיוחד לאתר באמצעות מערכות המחשב של המשיב את אותם
26 לקוחות שביצעו את הפעולות נשוא הבקשה ונגבתה מהם עמלה בתעריף החל על
27 פעולה באמצעות פקיד.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 36478-09-18 לפינר נ' בנק הפועלים בע"מ

תיק חיצוני:

39. כמו כן, סבורני כי עניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת ובתום לב. לא מצאתי בטענה כי מדובר בתובע המגיש באופן סדרתי תובענות ייצוגיות, תוך שהוא מדקדק בנוסחי התעריפון על מנת לאתר גביית עמלות שלא כדין, כדי להוות הצדקה שלא להיעתר לבקשה, וזאת עת הגעתי למסקנה כי קיים בסיס לכאורי לתובענה וכי העמלות בהן מדובר נגבות לכאורה בניגוד להוראות התעריפון.

סוף דבר

40. הגעתי לכלל מסקנה לפיה עילת התביעה בעניינינו נמנית עם העילות המוזכרות בחוק תובענות ייצוגיות, התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, וקיימת אפשרות סבירה שהשאלות שהעלה המבקש תוכרענה בתובענה לטובת הקבוצה. כמו כן, בנסיבות העניין, תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת ואף קיים יסוד סביר להניח כי עניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל על ידי המבקש ובאי כוחו בדרך הולמת ובתום לב.

לפיכך, יש מקום לאשר את ניהול התובענה כייצוגית.

41. על פי סעיף 14(א) לחוק תובענות ייצוגיות, אני מורה כדלהלן:

א. הקבוצה בשמה תנוהל התובענה הייצוגית כוללת את כל לקוחות הבנק, המוגדרים יחיד או עסק קטן, לפי הגדרות מונחים אלה בכלל 1 לכללי הבנקאות, אשר הועבר מט"ח לחשבונם, מחשבון אחר שלהם או מחשבון של לקוח אחר, וכן נפדה נייר ערך שלהם, והם חויבו בעמלות הגבוהות מהעמלות המפוחות, וזאת החל מיום 1 נובמבר 2017 ועד למועד החלטה זו.

אעיר, כי איני מתעלם מטענתו החלופית של הבנק לפיה יש לצמצם את הקבוצה רק לאותם לקוחות שביצעו פעולות מהסוג שבוצעו על ידי המבקש, וזאת מאחר שעל פעולות נוספות, גם אם לגביהן קיימת טענה לפיה יש להחיל עליהן את העמלות המפוחות, כגון העברת מט"ח מחו"ל, לא קיימת למבקש עילת תביעה אישית. עם זאת סבורני, כי בשלב זה של ההליך הייצוגי יש מקום להגדיר את הקבוצה באופן הרחב הנ"ל, כאשר לצדדים תהא שמורה הזכות לטעון באשר לצמצום הקבוצה במסגרת ההליך גופו.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 36478-09-18 לפינר נ' בנק הפועלים בע"מ

תיק חיצוני:

- 1 ב. התובע המייצג הוא מר יובל לפינר.
- 2 ג. באי הכוח המייצגים הם עוה"ד גיל רון ואהרן רבינוביץ.
- 3 ד. עילות התביעה בגינן מאושרת התובענה כייצוגית הינן לפי חוק הבנקאות, הפרת
4 חובה חקוקה, הפרת חוזה ועשיית עושר ולא במשפט.
- 5 ה. השאלות של עובדה ומשפט המשותפות לחברי הקבוצה הינן: האם היה על
6 המשיב לגבות מחברי הקבוצה בגין הפעולות, עמלות מופחתות החלות על
7 פעולות בערוץ ישיר כנקוב בנספח ההטבות שלו?
- 8 ו. הסעד הנתבע: השבה לחברי הקבוצה של ההפרש בין סכומי העמלה שנגבו מהם
9 בגין הפעולות לבין סכום העמלות המופחתות כנקוב בנספח ההטבות של הבנק
10 (נספח ה' לתעריפון המלא) בתוספת הפרשי הצמדה וריבית; הטלת איסור על
11 הבנק לגבות בגין הפעולות עמלות גבוהות יותר מסכום העמלות המופחתות
12 (בכפוף לאמור בסעיף 33 לעיל באשר לשינוי שביצע בינתיים הבנק בנספח
13 ההטבות כנטען בסיכומיו).
- 14 42. בהתאם לסמכותי לפי סעיף 23 לחוק תובענות ייצוגיות הריני לפסוק לבאי הכוח
15 המייצגים שכר טרחה, בגין טיפולם בבקשה לאישור התובענה כייצוגית, נכון לשלב
16 זה, בסכום של ₪ 25,000 שישולם בתוך 30 יום, שאם לא כן יתווספו אליו הפרשי
17 הצמדה וריבית כחוק החל מהיום ועד למועד התשלום בפועל.
- 18 43. באי כוח המבקש יפעלו לפרסום הודעה על אישור התובענה הייצוגית, כאמור בסעיף
19 25 לחוק תובענות ייצוגיות. ההודעה תכלול את הפרטים הנדרשים על פי סעיף 14(א)
20 לחוק בהתאם להחלטה וכן הבהרה בדבר זכותו של כל חבר בקבוצה להודיע לבית
21 המשפט בתוך 45 יום מיום פרסום ההודעה על רצונו לצאת מהקבוצה בהתאם
22 לסעיף 11 לחוק תובענות ייצוגיות.
- 23 גודל ההודעה ונוסחה יתואם בין באי כוח המבקש לבין באי כוח המשיב. ההודעה
24 תפורסם בשני עיתונים יומיים נפוצים והמשיב יישא בהוצאות הפרסום. נוסח
25 ההודעה, גודלה וכן שמות העיתונים, יוגשו לאישור בית המשפט בתוך 14 יום

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 36478-09-18 לפינר נ' בנק הפועלים בע"מ

תיק חיצוני:

- 1 ממועד מתן החלטה זו. עותק של ההודעה, לאחר פרסומה, יישלח על ידי באי כוח
2 המבקש למנהל בתי המשפט.
- 3 44. התובענה נקבעת לדיון קדם משפט ליום 7.6.2021 בשעה 12:30. במועד זה יתווה
4 המשך ניהול התיק.
- 5 הצדדים ישלימו ההליכים המקדמיים ביניהם עד 15 ימים קודם למועד ישיבת קדם
6 המשפט.
- 7
8
9
10
11 ניתנה היום, כ"ט ניסן תשפ"א, 11 אפריל 2021, בהעדר הצדדים.
- 12

שמואל בורנשטיין, שופט

13
14